

Večernik

Leto IV. (XI.), števil. 161

Maribor, petek 18. julija 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifi
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Jugoslavija — Bolivija 4:0

JUGOSLAVIJA PRIDE EDINA OD EVROPSKIH DRŽAV V FINALE.

MONTEVIDEO, 18. jul. Včeraj popoldne se je ob udeležbi do 50.000 ljudi vršila napeta borba med nogometnimi moštvi Jugoslavije in Bolivije. Moštvo Bolivije je na glasu kot ena najmočnejših južnoameriških nogometnih reprezentanc. Po gigantski borbi naših nogometašev z bolivijskimi, ki so napeli vse svoje sile, je ostala zmaga na strani Jugoslavije. Prva polovica igre je ostala neodločna z 0:0. V drugi polovici so Bolivijci še bolj forsirali, da bi rešili čast južne Amerike, toda naši igralci so predvedli igro, ki je zadivila ogromno množico gledalcev, ker take igre v Monte-

video še niso videli. Bolivijci so kmalu bili v defenzivi in naši so pošiljali v mrežo žogo za žogo. Vkljub obupni borbi Bolivijcev je končala tekma s 4:0 za naše barve, v kljub temu, da je naš igralec Djokić moral že v polčasu izstopiti radi težkih poškodb in so naši igralci samo z 10 igralci. Po tekmi so gledalci prirejali našemu moštvu nepopisne ovacije, naši jugoslovenski kolonisti so od veselja jokali. Jugoslavija se je z včerajšnjo drugo zmago kvalificirala za finalne tekme, ki se prično 27. tm. in na katerih bo Evropo zastopala edino Jugoslavija.

Zakon o državni in narodni obrambi

BEOGRAD, 17. julija. Na predlog ministra vojske in mornarice je Nj. Vel. kralj podpisal zakon o državni obrambi. Zakon določa, da se morajo v obrambo države uporabljati vsa državna moč in vsa materialna sredstva države in njenih državljanov. Za smotreno uporabo teh sredstev se morajo že v času miru izvršiti vse potrebne priprave za splošno mobilizacijo, ki se izvrši, ako nastopi zato potreba, označena v I. poglavju zakona samega.

Mobilizacija obsega mobilizacijo vojnih sil, prometa, financ, kmetijstva in vseh delovnih moči. Odreja se s kraljevim ukazom na predlog ministra vojske in mornarice v soglasju s predsednikom ministrskega sveta.

Za priprave za izvršitev mobilizacijskega načrta in za njegovo izvedbo se osnuje svet državne obrambe, ki mu predseduje predsednik ministrskega sveta in katerega član je tudi načelnik glavnega generalnega štaba. Inicijativa izhaja od ministra vojske in mornarice, a tudi od ostalih članov sveta. Državni obrambni svet je dolžan, da izdela načrt za splošno mobilizacijo ter načrt za moralno in fizično vzgojo naroda, zlasti mladine v pravcu zahtev obrambe države; nadalje ima svet določiti načrt o finansiranju v primeru mobilizacije, izdelati načrt o smotreni industrijalizaciji države, s stališča državne obrambe in načrt o smotreni uporabi vseh onih oseb, ki niso vojni obvezniki.

V ministrstvu vojske in mornarice se ustanovi mesto inspektorja državne obrambe v činu generala.

Z zakonom se ustvarjajo v vsaki armijski oblasti posvetovalni odbori, ki jim predseduje armijski komandant. Po vsej državi se ustanove banovinski, sreski in občinski odbori za prehrano. Nadalje

predpisuje zakon popis prebivalstva, živine in materijala — ter vseh vrst zgradb, tvornic in rudnikov, kmetijskih in industrijskih podjetij.

Ob koncu določa zakon, da se vsakdo kaznuje po § 115 kazenskega zakona, kdor bi v primeru mobilizacije ali vojne nagovarjal k stavki osebe, zaposlene v podjetjih, ki služijo za državno obrambo. Zakon dobi obvezno moč, ko bo objavljen v »Službenih novinah«.

Povratek naših sokolskih zmagovalcev

Truplo pokojnega Maleja pripeljeta Štukelj in Osvald nocoj ob 19.36 v Ljubljano

LJUBLJANA, 18. julija. Davi ob devetih se je vrnila v Ljubljano zmagovita vrsta Sokola kraljevine Jugoslavije z mednarodnih tekem za prvenstvo sveta v telovadbi v Luxembourgju. Sprejem na glavnem kolodvoru je bil zbog žalovanja za preminulim Malejem popolnoma tih, brez vsakih govorov in manifestacij.

Člana naše zmagovalne vrste Štukelj in Osvald spremljata truplo pokojnega Maleja. Iz Monakovega sta brzojavila, da se pripeljeta z zemskimi ostanki preminulega prijatelja drevi ob 19.36 v Ljubljano.

† Anton Krista

Smrt odličnega voditelja socialne demokracije in gospodarsko-zadružnega delavca.

LJUBLJANA, 18. julija. Sinoči je na svojem stanovanju na Miklošičevi cesti 13 v Ljubljani po kratki boleznii umrl bivši minister Anton Kristan. Podlegel je pljučnici. Pokojnik je bil rojen 31. jan.

more mirno gledati, kako se s proslavami v popolnoma nemškonalcionalnem duhu ponižujejo naši slovenski bratje na Koroškem ter se skuša vse one, ki so pri plebiscitu glasovali za Jugoslavijo, slikati pred širokojavnostjo kot ljudi, ki niso »heimatstreu«. Avstrijski parlament in avstrijska zvezna vlada sta s svojim 24 milijonskim darilom za plebiscitne proslave samo še prillila ognja v plamen, ki liže po slovenskem Korotanu in ogroža naše slovenske brate.

1881 na Viču pri Ljubljani, študiral je doma in v Brnu. Po nekaj letih službe v Gorici je l. 1903. prevzel vodstvo konzumnega društva v Ljubljani, pet let za tem je postal tajnik Zadrúžne centrale v Ljubljani. Potem se je ves posvetil združnemu gibanju in je ustanovil preko 25 zadrug. Med vojno je bil predsednik odbora za prehrano dežele, po prevratu pa je stopil na čelo gibanju socialno demokratskega delavstva. Kot predstavnik stranke je bil Tone Kristan v dveh kabinetih minister za šume in rudnike. Kasneje mu je bilo poverjeno — kakor znano z velikim uspehom — vodstvo gospodarstva na državnem veleposestvu Belje. Pokojnik je prepotoval velik del Evrope in Severno Ameriko ter povsod študiral zadrugarstvo in pa življenje naših izseljencev. Izdal je preko 20 raznih brošur in bil nazadnje predsednik Zadrúžne banke, ki jo je tudi on ustanovil. — Pogreb se bo vršil v nedeljo ob 15. na evangelijsko pokopališče.

O težki prometni nesreči,

ki se je pripetila predvčerajšnjim na cesti pri Wildonu in čije žrtev sta postala dva Mariborčana, doznavamo še naslednje: Do nesreče je prišlo zato, ker vozači niso pazili na važno dejstvo, da veljajo v Avstriji drugačni predpisi o voznji po cestah kot pri nas. Če bi bila cesta ravna, bi seveda ne prišlo do nesreče, toda na skledu wildonskega hriba in poleg tega še na opasnem cestnem zavoju je bila katastrofa neizogibna. — Poškodovani trgovec Ošlak ima zlomljeno levo nogo in obe roki ter je njegovo zdravstveno stanje razmeroma dobro. Čeprav bo skoro gotovo zgubil poškodovano nogo, bo po prepričanju zdravnikov graške deželne bolnice Ošlak vendarle okreval. — Truplo pokojnega Celerja pripelje danes autofurgon mariborskega mestnega pogrebnega zavoda iz Wildona v Maribor, kjer je položeno na oder v mrtvašnici starega mestnega pokopališča. Pogreb bo v nedeljo ob treh popoldne.

Dela in službe dobljo.

Mariborska borza dela potrebuje nujno: 1 fotografa, 8 poljskih delavcev, 8 hlapcev, 1 vrtnarja, 6 pastirjev, 3 pomožne delavce za rudnik v Pirotu, 4 sobarice, 10 kuharic, 20 služkinj, 1 natakarico, 2 vajenki za šivilje, 1 šteparico za gornje dele čevljev, 4 šivilje in 3 vzgojiteljice.

Koncert v mestnem parku

priredi v slučaju lepega vremena v nedeljo od pol 11. do 12. godba »Drava«.

Iz zelene bratovščine.

Znani veleposestnik in lovec Josip Fornezzi iz Josipovega dola pri Ribnici-Brezno je letos ustrelil že tri srnjake. Prav poseben eksemplar pa je njegov zadnji plen: beloglavi srnjak, ki ima do temena belo dlako. Ustrelil ga je v Josipovem dolu na Pohorju v lastnem revirju. Izredno krasna glava z bajno lepo ravzitim rogovjem je mariborskim prijateljem ze'enege športa na vpogled pri preparatorju J. Zringerju v Frankopanovi ulici 2.

Galeba ustrelil.

Beli morski galeb, ki ima svojo domovino daleč na jugu in ki se seli samo pred zimo, se je zatekel v Ponikvo ob j. žel. Ustrelil ga je neki lovec ter ga dal mariborskemu preparatorju Josipu Zringerju, da ga nagači. Ptica, ki ni važna naših krajev, je pri imenovanem v Frankopanovi ulici 2 na vpogled.

24 milijonov za plebiscitne proslave

V sredo je avstrijski parlament imel kot zadnjo sejo pred počitnicami »slavnostno sejo« v proslavo desetletnice avstrijske plebiscitne zmage na Koroškem. V tej seji je bil sklenjen zakon s kratkim besedilom, da se votira iz državnih sredstev 3 milijone šilingov, to je 24 milijonov dinarjev, za »gospodarsko obnovo Koroške zlasti v plebiscitnem pasu«. Kaj pomeni ta gospodarska obnova, o tem smo si tostran avstrijske meje vsi na jasnem, dobro pa vedo to tudi naši slovenski bratje v zaslužnem Korotanu.

Iz te seje avstrijskega parlamenta samsmo nekaj zanimivih ugotovitev. Predvsem dejstvo, da so govorili vsi govorniki v enako nacionalističnem duhu, i predsednik zbornice dr. Gürtler, i referent posl. Paulitsch, i zvezni kancelar dr. Schober, i socialni demokrat Falle, i vsenemec Kliman i landbundovec Tauschitz. Že pred kratkim smo ugotovili dejstvo, da pri provokatornih plebiscitnih in priključitvenih proslavah sodelujejo v najlepši harmoniji vse nemške politične, obrambne, kulturne, gospodarske in druge organizacije. Poleg vse nemca sedi najbolj zagrizeni klerikalec in socialni demokrat. Nacionalizem spaja vse te sicer tako nasprotno elemente, sovrastvo do Slovencev in Jugoslovanov jih druži v eno falango. To je v potencebirani meri pokazala seja avstrijskega parlamenta, kjer je nemški socialni demokrat v nasprotju s principi svoje stranke pel visoko pesem koroškimi slovenskim delavcem, ki so v koroških »obrambnih bojih« igrali tako važno vlogo. Že ta moment sam zadostuje za prago mentalitete nemške socialne demokracije v Avstriji, ki je za razliko od naše internacionalna samo na papirju, v besedah in dejanju pa izrazito nemško nacionalna.

Drugo zanimivo dejstvo iz te seje je, da so vsi govorniki poudarjali, da je za zmago pri plebiscitu bilo odločilno glasovanje »der deutschfreundlichen Slovenen«. Torej poturice, odpadniki in renegati, to je bila za koroške in avstrijske Nemce rešilna bitka. Nepravil Nemci so odločili usodo slovenskega Korotana, ampak nemškutarji. Za visokokulturni nemški narod je ostudna sramota, da še danes slavi renegatstvo kot svoj ponos. Da so si Nemci v pokojni Avstriji poskušali ustvarjati med nami renegatstvo pod firmo takozvanih »deutschfreundliche Slovenen«, alias štajercijanstva, to smo sicer vedno obsojali, ampak razumevali smo to vsaj kolikor tolko. Da pa še danes odlični avstrijski državniki z nemškimi socialnimi demokrati vred proslavljajo renegatstvo kot nekaj moralno upravičenega, smatramo za sramotno pego na telesu nemškega naroda in njegove kulture.

Tretja zanimiva konstatacija je padla v tej seji avstrijskega parlamenta. Izustil jo je landbundovec Tauschitz in vsi so mu pritrdili: pel je slavo Italiji, ki je v

Mariborski in dnevni drobiž

Drobiž s Tezna

Občinska seja. Občinske finance so v mizernem stanju. Radi nastopa plemenskega bika je primorana najeti kratkoročno posojilo. Manjkajočo vsoto bo kril začasno g. Podlpanik. Učiteljstvo zahteva izplačevanje stanarine in kurivo. Ker se zadeva zavlačuje, bo morala najbrž posredovati pristojna oblast. Tudi veroučitelju bo trebalo plačati pripadajočo nagrado za pouk.

Likvidacija društva »Moj dom«. Stavbeno društvo »Moj dom« je likvidiralo. Zgradilo se je 23 ličnih enodružinskih hišic. Pohvalno je treba tukaj omeniti požrtvovalnost ustanovitelja društva g. Pulka in društvenega predsednika strojevodje g. Murka, ki sta vodila društvo v težkih časih kljub mnogim nesoglasjem med posameznimi člani v popolno zadovoljnost do razpusta.

Ker je polovico hišnih posestnikov društva »Moj dom« prostovoljno in brezplačno odstopilo zemljišče za razširitev ulice na 6 m, je sklenil obč. odbor, da bo pozval tudi ostale, naj store isto, kajti ulica napravi v takem stanju čuden utis. V nasprotnem slučaju pa občina ne bo prevzela ceste v svojo oskrbo, ne bo skrbela za potrebno cestno razsvetljavo, ter bo naprosila oblast, da zadevo reši. Upajmo, da uvidijo hišni posestniki sami potrebo razširitve ceste.

Stavbeno gibanje. Nova kolonija majhnih hišic je nastala vzdolž gozda ob cesti, ki vodi od Ptujске ceste v Pobrežje. Tudi na bivši občinski njivi so že začeli kopati temelje novim stavbam.

Društveno gibanje. Akcija, da se obe tukajšnji društvi »Zvon« in »Izobraževalno društvo« združita, ni rodila uspeha, ker je »Izobraževalno društvo« združitve odklonilo. To je tako tudi prav! Pevsko društvo »Zvon«, ki je ustanovilo letos godbo na pihala, je po svojih marljivih nabiralcih potrkalo na srca in žepne raznih prijateljev, da krije svoj dolg za nakup godal. Nabiralec g. podžupan Šabeder je nabral 1000 Din in g. Pihlar 540 Din. Darovali so: dr. Iv. Tomšič Din 230, Splošna 150 Din, po 100 Din: »Kovina« in tovarnar g. Reich, po 60 Din: g. Žoher in Šabeder, po 50 Din: gg. Očka Jernej, Pulko, Apih in tovarnar »Teksta«; 40 Din čevlj. mojster g. Šalamun, po 30 Din: Plohl Vinko, župan g. Bezjak, gostilničar Flis, Lešnik in obč. tajnik g. Aprisnig, po 20 Din: g. Greif, Peršon Rupert, Zver, Frangeš, Marin, Felič, Prec in Zabukošek. Vsem, ki so darovali tudi manjše zneske, bodi izrečena tem potom najsrčnejša zahvala.

Občni zbor. Splošna obrtna zadruga za okolico Maribor na Teznu je imela zadnjo nedeljo jako dobro obiskan svoj redni letni občni zbor. Načelnik g. Šabeder je poročal o društvenem poslovanju, ter so bila njegova izvajanja sprejeta z velikim zadovoljstvom članstva. Obrtno društvo je zastopal ključavničarski mojster g. Kumerc iz Maribora, ki je v temperamentnih besedah slikal položaj obrtnikov in škodo, katero povzroča zlasti šušmarstvo obrtnikom ni navedel ukrepe, kateri so potrebni za pobijanje šušmarstva. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor z načelnikom g. Šabedom. Opa ziti je bilo veliko zanimanje za strokovna vprašanja.

Izlet kolesarjev. Tudi kolesarji so se vzbudili, sicer bolj pozno iz svojega dosedanjega spanja. Napravili so svoj prvi izlet, katerega se je udeležilo nad 30 kolesarjev. Želimo, da bi ta izlet ne bil le toš zadnji. F. L.—r.

Lajtersbergu v slovo

Razveselil nas je sklep našega občinskega odbora o preimenovanju našega slavnega Lajtersberga alias Lajtersperka v Košake. Čisto prav in skrajni čas! Saj je naša ušesa zaskalelo vsakokrat, kadar smo zaslišali to nepotrebno nemško krajevno ime prijazne občine na pragu jugoslovanskega Maribora. Novo ime celotne občine bo odslej: **Košake**, politična občina pa bo obsegala sledeče katastralne občine: Meljski hrib, Košake, Počehovo, Pekel in Dolnja Počehova ali Počehovski dol. Meljski hrib je samo en

hrib, ki se tik ob Dravi melji; takozvani Stolni hrib spada pravilno že h katastralni občini Košake. Rekel je graba na severni strani železniškega predora, pa tudi onstran brega, kjer je znana Janžekovičeva gostilna. Dolnja Počehova ali Počehovski dol bo primeren naziv za oni del občine do Pesnice, ki je tvoril dosihdob katastralno občino Lajtersberg in je v ravnini. Ime Košake je po mojem mnenju že popolnoma pravilno pojasnil naš g. podžupan v svojem včerajšnjem članku. Ime je starodavno, kakor tudi ime sosedne Krčevine, ki se je tudi popolnoma naravnim putem izoblikovalo. Da prvotno, recimo po prihodu Slovencev, ti kraji niso bili naseljeni kakor dandanes, marveč da so bili nedvomno poraščeni z grmovjem in gozdovi; o tem ne kaže izgubivati besedi. Ko se je pozneje severno od prvotnega Maribora ustanovljalo novo selo, so si naseljenci morali predvsem s sekirami in rovnicami odstraniti vso to šumo, da so pridobili donosno zemljo, morali so **krčiti**, t. j. izkopavati štorovje in korenine. Manjših krajev z imenom »Krčovje«, »Krčine« ali celo »Krčevine« se nahaja po naših krajih več, tako marsikje v Slov. goricah; na ta način nam je jasen izvor imena Krčevina za občine tega imena pri Mariboru, pri Ptuj in drugod. Preimenovalje Lajtersberga alias Lajtersperka v Košake bo torej dejansko pomenilo samo uveljavljanje prvotnega imena tega kraja. V čast bo občini, ko na zunaj pokaže narodno lice. Morda bo to uplivalo tudi na zelo potrebno notranjo preorientacijo, da končno izgine za vselej iz tega lepega kraja nemškutarija, ki nam je po 12 letih Jugoslavije v sramoto! — Čujem, da se od neke strani propagira za celotno občino naziv »Velekošaki«; dovoljujem si opozoriti, da bi bilo to kakor tudi kakor drugo umetno iztuhano ime za občino neumestno. Edino pravilno in najboljšo ime je »Košake«, temu se bo tudi prebivalstvo hitro in rado privadilo. Torej: »Fitigot Lajtersberg!« — **Zdravo Košake!** Domačin.

Asfaltna cesta Maribor — Kamnica

Med najnujnejše zadeve, ki jih hoče čimprej urediti banska uprava, spada izboljšanje naših cest. Izmed večjih del v območju okrožnega inspektorata mariborskega je omeniti predvsem moderniziranje ceste Maribor—Dravograd. Včeraj se je že vršil komisijonalni ogled ceste. Modernizacijska dela bodo izvršena v sporazumu banske uprave, okrajnega cestnega odbora mariborskega, mestne občine mariborske in posestnikov mejašev ob cesti. Odpravili bodo ostre in nevarne ovinke, cestišče razširili, nasuli in zvaljali ter končno asfaltirali skozi od Maribora do Dravograda. Na odseku Maribor—Kamnica pričnejo z deli že letos, in sicer po načrtih, ki jih napravi naš mestni gradbeni urad. K stroškom prispeva banska uprava 50 odst., okrajni cestni odbor 25 odst. in mestna občina skupno z zasebnimi interesi 25 odst.

Obsojeni istrski Jugoslovenci v Rimu.

Izredni tribunal za zaščito države v Rimu je izrekel te dni razsodbo proti slovenskim in hrvatskim obtožencem, o katerih smo že svoječasnoro poročali. Obsojeni so bili dr. Vratović na 5 let ječe, novinar Anton Iveša na 5 let ječe, dijak Bradamante na 13 let ječe, Kujan na 4 leta ječe, Lazarič in Žmak vsak na 3 leta ječe. Ostale obtožence so oprostili. Obsojeni so bili zato, ker so bili še vedno člani prepovedanih društev.

Službeni list

kraljevske banske uprave objavlja v poslednji številki med drugim: zakon o nakupu in prodaji obveznic državnih posojil kraljevine Jugoslavije in srečk Srbskega rdečega križa na obroke, zakon o prevozu monopolovanih predmetov skozi Jugoslavijo, uredbo o javnem nadzorstvu nad predmeti za občo uporabo, pravilnik o pristojbinah za kontrolo zdravil bijološkega izvora, spremembe v pravilnik o zobozdravnikih in zobozdravnice.

Jugoslovanska vlada za Briandovo evropsko unijo.

Včeraj je naš pariški poslanik dr. Spaljkovič izročil francoskemu zunanjemu ministru Briandu odgovor jugoslovanske vlade na njegov predlog o osnovanju evropske federativne unije. Odgovor pozdravlja Briandov predlog in izraža prepričanje, da se bo po tej poti z bližanjem narodov dosegla pacifistična kooperacija. Za enkrat bi obsegala unija samo Evropo, ne da bi bila naperjena proti državam izven nje, kasneje bi se razširila unija na vse države sveta. Kot glavne naloge unije smatra jugoslovanska vlada ureditev in izboljšanje prometa, izenačenje dela evropskih komisij za plovbo, izenačenje voznega prometa evropskih držav, ureditev evropske poštne, brzojavne in telefonske službe, ureditev letalskega prometa, graditev velikih kanalov, proučevanje vprašanj kmetijske prirode itd.

Na motocikliste

in avtomobiliste bodo v bodoče stražniki v Mariboru še bolj pazili kot doslej. Vsako prevneto ropotanje in hupanje bo stalo prizadetega — najsi bo Peter ali Pavel — najmanj 150 Din. Pritožili so se med neštetiimi drugimi zlasti tudi gostje, ki prenočujejo v hotelu Orel, da počenja pri bencinskih črpalkah na Grajskem trgu vozila tak ropot, kakršnega ne slišiš zlepa drugod ne tu-ne onstran državnih meja. — Ugotovljeno je celo, da neki šoferji avtomobilov, zlasti avtobusov pogosto čisto po nepotrebnem trobijo. Na postajališču ti stoji avtobus pripravljen za odhod. Potnikov je v njem nabasanih, kot bi šlo za rekord v »švickostnu« — šofer pa še vedno trobi in trobi, češ, kje je še kdo v širnem Mariboru, da se popelje z mano. Takole glasno vabljenje bo posihmal precej drago prišlo! — Na prste bodo stopili tudi onim vozačem, ki se nikakor nočejo sprijazniti s predpisom, kako hitro se sme voziti po Mariboru. Tako je bil javljen policiji neki motociklist, ki je sinoči po osmi uri naravnost blazno divjal iz mesta proti Kamnici ter ogrožal ne le pešce temveč tudi jahače na cesti. Ljudem so se ježili lasje ob pogledu na dete, ki je komaj ušlo »športniku« in na dva jahača, ki ju je nevarno ogrožalo motorno kolo. Občinstvo naj samo pomore policiji in javi bližnjemu stražniku take divjake.

Ameriški Slovenci pridejo tudi v Maribor.

Dne 24. julija se bodo pripeljali ameriški Slovenci, ki so prispeli nedavno na obisk v domovino, tudi v Maribor. Tu jih bodo sprejele delavske organizacije. Po ogledu mesta se bodo nato bratje iz Amerike vrnili še isti dan.

Obisk čeških Sokolov v »Ljudski knjižnici«.

Na povratku z Jadrana po sokolskem zletu se je te dni ustavila v Mariboru za nekaj dni večja skupina čeških Sokolov in Sokolic. Pod vodstvom podpredsednika Češkega kluba g. svetnika Knopa so si češki Sokoli ogledali mariborske znamenitosti, med drugim tudi »Ljudsko knjižnico«, katero jim je razkazal njen vodja dr. Avg. Reisman. Čehi so bili iznenadeni nad moderno urejeno knjižnico in jim je v njej seveda posebno ugajal lep češki oddelek.

Jiraskovo osebno darilo »Ljudski knjižnici«.

Ob obisku čeških Sokolov v »Ljudski knjižnici« je vodja dr. Reisman s posebnim zadoščenjem pokazal gostom kompletno zbirko romanov najznamenitejšega češkega romanopisca Alojza Jiraska. Ta zbirka pa je tem dragocenejša, ker jo je deloma daroval naš rodoljub dr. Karol Turner, deloma pa pisatelj Alojz Jirasek sam. Pred vojno, leta 1913, je namreč takratni akademik Josip Dobravec iz Maribora nabiral v Pragi pri tamošnjih odličnejših čeških osebnostih knjige za češki oddelek mariborske »Ljudske knjižnice«, ki je že tedaj prav lepo uspevala. G. Dobravec se je zglašil tedaj tudi pri pisatelju Alojzu Jirasku, ki ga je ljubeznjivo sprejel in mu takoj radevolje izstavil nakazilo za svojega založnika z naročilom, da naj izroči g. Dobravcu po svobodni izbiri 10 njegovih romanov za mariborsko »Ljudsko knjižnico«.

Novi člani gledališča.

Mariborsko gledališče je angažiralo za bodočo sezono na novo g. G. Trbukoviča, gđ. Erno Kovačevič in g. I. Tomašiča. Svoje bledje član zagrebške drame.

Zgradba nove cestne zveze Sv. Peter—Sv. Lenart

bo v najkrajšem času po okrajnem cestnem odboru razpisana. Na razne časopisne vesti, v katerih se je kritiziralo, zakaj se že ni pričelo z zgradbo te ceste, nam javlja načelnik okrajnega cestnega odbora, da po zakonu ne more okrajni cestni odbor prej razpisati dela te važne cestne zveze, dokler niso načrti odobreni po višji oblasti in dokler niso izvršene druge podrobnosti, ki jih predpisuje zakon. Cesta se bo začela graditi vsaj v avgustu, ko dobi okrajni cestni odbor vse izjave posestnikov, da odstopijo zemljišča za izpeljavo ceste. Načrti in proračun je sedaj gotov in čim bo banska uprava odobrila načrte in proračun, se bo delo razpisalo.

Danes — petek

kabaretni večer

v Veliki kavarni

Rekonstrukcija banovinske ceste I. reda Pesnica—Sv. Lenart

se sedaj nadaljuje. Na cesti je poslala banska uprava parni valjar in traktor. Presek čez Götzeve travnike bo kmalu valjan in gotov. Nato se bo preuredila cesta mimo gostilne Standeker, obnovili mostovi ter se bo z obnovo nadaljevalo na Frasovem bregu pri Sv. Marjeti. Računa se, da bo cela cesta do Šikerja letos preurejena in valjana ter sposobna za popolno modernizacijo. Delo na obnovi te glavne prometne žile Slovenskih goric vodi poseben režijski odbor, ki ga je imenovala banska uprava in v katerem so naslednji člani: načelnik cestnega odbora Žebot, veleposestnik in član cestnega odbora, Janžekovič iz Lajtersberga ter banovinski cestni nadzornik Stanko od Sv. Lenarta. Režijski odbor za to cesto rabi kakih 100 km kamna pri kilometru 4 do 5 in 500 kub. metrov kamna za prerez v Ložanah.

Umrli v Mariboru.

V sredo je preminula v splošni bolnici soproga mlinarja Antonija Rozman. Pogreb bo danes ob 16.30 iz mrtvašnice starega mestnega pokopališča na poboško pokopališče. — Včeraj se je preselil med angeljčke mesec dni stari Vladimir Oman, sinček železničarja v Praprotnikovi ulici 140 v Krčevini. Pokopljejo ga jutri ob 19.

Službena mesta cestarjev.

Banska uprava razpisuje troje službenih mest banovinskih cestarjev v območju okrajnega cestnega odbora v Mariboru, četvero enakih mest v območju okrajnega cestnega odbora v Celju in eno mesto v okraju Šmarje pri Jelšah.

Razid društva.

Društvo državnih upokojenecv in upokojenk v Mariboru se je po sklepu občnega zbora razšlo.

Lovci

se opozarjajo, da se bo vršilo v nedeljo 20. tm. ob 16. na vojaškem strelišču streljanje na lončeno golobe. Spričo bližnje sezone naj si lovci preizkusijo svoje puške ter se izpopolnijo v tem viteškem športu.

Sobota 19

Sobota 19

REDUTA LÉTNE NOČI VELIKA KAVARNA

Maribor—Jarenina

si podasta v nedeljo domoljubno roko ob »Vidovdanski lipi«. Jugoslovanski Sokol iz Maribora bo usmeril svoj zlet v Slovenske gorice in jih v bratskih slogi pobožal s svojimi krepko-zdravimi peruti ob vedrih zvokih lastne godbe, ki bo spremljala njegov polet v Jarenino. Pridite, posvežite se z nami ob dihu lepote božje prirode! Pol dveh k vlaklu na Pesnico, odtam dobre pol ure izprehod ob hladu gajev in zelenju poljan preko mir dihajčega potočka. Ob »večernem zvonu« pa k vlaklu ob pol 9. v podvigu godbe nazaj, da bo kaj, da bo kaj! Slovenske gorice vam kličejo vnaprej!

V bratske sloge lepem miru
Sokol briše sled prepiru,
k svitu dlh domovja dviga.
v srcu žar ljubezni vžiga
k Jugoslaviji ljubljeni.
v mučeništvu porojeni,
Save svetega zemljó
ščiti z varno nam rokó...

Zima se da odstraniti

VREME IN TEČAJI. — FANTASTIČNI AMERIKANSKI NAČRT. — PROJEKT, KI BI SPREMENIL VSE ŽIVLJENJE NA ZEMLJI.

Raziskovanja zadnjih dveh let so dokazala, da je zima pri nas odvisna od tokov na Atlantskem oceanu in zračnih tokov na severnem tečaju. Predzadnja ne navadno ostra zima je nastala zaradi tega, ker so s sev. tečaja udrele v Evropo ledene zračne plasti, zadnja topla zima je pa nasprotno bila posledica teh plasti in toplih tokov v Atlantskem oceanu. Sicer so pa meteorologi tudi že prej vedeli, da je vreme na zemlji v zelo tesni zvezi s tečajem. Eksistenca večnega ledu na tečaju, ki meri po najnovejših ugotovitvah celo do 1200 metrov v osrednjih plasteh, povzroča, da se zrak nad njim silno ohladi. Ker se pa zrak ravno zaradi različne temperature premika, prihaja s tečaja tudi k nam v Evropo, severno Azijo in Severno Ameriko.

Razumljivo je tedaj, da so se Amerikanci, ki se ne strašijo nobenih problemov, lotili tudi vprašanja, ali bi se ne dal led s tečajev, v prvi vrsti seveda s severnega tečaja odstraniti? Po proučevanju so teoretično kmalu ugotovili, da to ni nemogoče in baš te dni se je v ameriškem časopisu na novo pričela debata o tem problemu. Strokovnjak, ki je bil že sam na Grenlandiji in na Severnem ledenem morju je izjavil, da bi odstranitev ledu s severnega tečaja niti ne bila tako fantastično in ogromno delo. Po njegovem mnenju bi zadostovalo, če bi vse države Severne Amerike, Evrope in severne Azije stavile na razpolago svoto, ki jo je požrla zadnja svetovna vojna. Predlaga pa tudi, naj bi vse države sveta dale za to akcijo svoja vojna brodovja. Odstranitev ledu bi se pa izvršila na ta način, da bi se s Severnega ledenega morja odvažale ogromne ledene ploče, ki bi bile pripete k ladjam, po Atlants-

kem oceanu do toplih pasov, kjer bi se pustile. Ker je tu morju toplo, bi se led stalil, na tečaju pa bi se ne mogel več tvoriti nov v takih količinah. Ako bi se to ponavljalo sistematično nekaj let, bi bilo Severno ledeno morje oproščeno vseh ledenih mas in ker bi se zaradi tega zelo dvignila temperatura morske vode, bi se polagoma stalil tudi led na Grenlandiji in drugod na kopnem.

Posledice tega bi bile nedogledne. Velik otok Grenlandija bi naenkrat postal najrodovitnejša in najbogatejša dežela, Sibirija bi postala pravi raj in žitnica vsega sveta, prav tako bi pa tudi na Alaski in v severni Kanadi zacvetelo najbujnejše kulturno življenje. Človeštvo bi tako pridobilo ogromne površine nove kulturne zemlje, ki bi bila silno rodovita, a nudila bi tudi mnogo premoega, petroleja in rudnin. Pričelo bi se torej od vsepovsod pravo pravcato izseljevanje v tečajne pokrajine, dežele bodočnosti.

Še večji bi pa bil upliv na Evropo, Azijo in Severno Ameriko. Zima v današnjem smislu bi izginila. Pri nas ne bi nikdar več videli hiti snega niti leda. Drevesa bi ostala zelena vse leto, polja bi rodila najmanj dvakrat itd. Skratka, na zemlji bi se izvršila sprememba, ki si je prav niti predstavljati ne moremo. — Eno vprašanje pa tu nehote stopa na dan: ali se ne bi potem temperatura v naših krajih tako dvignila, da bi postali tropično ozemlje? V tem slučaju bi pač ne bilo preveč prijetno in tudi naše gospodarstvo, posebno poljedelstvo bi se moralo popolnoma spremeniti. Tega se nam pa seveda še ni treba bati, kajti ameriški projekt bo ostal še dolgo, dolgo, ako ne za vselej — le projekt.

Prva sovjetska knjiga o usodi zadnjega ruskega carja

V Lenjingu je nedavno izšla knjiga Rykova pod naslovom »Zadnji dnevi Romanovov«. Prvič obravnava komunisti to tragično temo, in z ozirom na odlično pisateljevo ime je treba publikacijo smatrati kot službeno. Seveda ni tudi v tej knjigi nobenih podrobnosti. Suho in hladno pisana knjiga pripoveduje med drugim: Bil je 18. julija 1918. Centralni odbor komunistične stranke je zasedal v Moskvi pod predsedstvom Lenjina. Drug Semaško, komisar za narodno zdravje, je ravno poročal o potrebnih merah za higijeno vasi, ko je nakrat vstopil Sverdlov in sedel poleg Lenjina. Ko je Semaško končal, je spregovoril Sverdlov: Tovariši, Nikola Romanov je bil v Jekaterinburgu po sklepu okrožnega sovjeta ustreljen, ker so se Čehoslovaki bližali kraju in je bila nevarnost, da zbeži. Nato je govornik zahteval od centralnega komiteta takoj pismeno odobrenje izvršitve smrtnih kazni nad ruskim carjem in carsko rodbino. Navzoči so pričeli živahno debatirati o dogodku, Lenjin pa je vstal in zavpil: »Seja ni prekinjena! Gremo na nadaljnjo točko dnevnega reda!« Debata o zahtevi Sverdlova je bila končana v petih minutah in prešlo se je na »nadaljnjo točko dnevnega reda«, kakor je odredil Lenjin...

Poljaki za svoje manjšine v Nemčiji

Na dan 10. obletnice plebiscita v Vzhodni Prusiji so se vršila v Varšavi, Poznaniu in drugih večjih mestih slavna zborovanja ob silni udeležbi javnosti. Na vseh zborovanjih so bile sprejete resolucije, v katerih se poudarja, da se je plebiscit vršil v takih okolištinah, da prebivalstvo ni moglo dati svojih volj svobodnega izraza. Zato — pravi resolucija — izid plebiscita ne more biti odločilen za narodnostno obeležje krajev, ki so stoletja bili nasehjeni od Poljakov, toda tlačeni pod germanizacijsko politiko pruske vlade. Poljska vlada se poziva, da kategorično zahteva respektiranje pravice poljske manjšine v Nemčiji, tako da bo imela te manjšine iste pravice,

kakor jih ima nemška manjšina na Poljskem.

Obenem s temi manifestacijami povodom 10-letnice plebiscita na Vzhodnem Pruskem so se vršile tudi proslave 520. obletnice grünwaldske bitke, ki pomeni zmagajo poljsko-litvansko nad Tevtoni.

Nečloveški oče

V nekdanji prestolici Bukovine, sedanjem rumunskem mestu Černovicah, se je te dni izkazal v neverjetni surovosti trgovec Abtronič, ki se pravda s soprogo za ločitev zakona. Mož je prišel na stanovanje svoje žene in zahteval izročitev 19mesečnega sinčka. Ker pa se mati ni mogla posloviti od svojega deteta, je mož vzrotil, zgrabil otroka in ga iztrgal ljubeči materi ter ga zalučal skozi okno drugega nadstropja na cesto. Ljudje so odnesli nezavestno nedolžno dete v bolnico, nečloveški oče pa je bil takoj aretiran.

Švicar o katastrofi »Karadjordja«.

Urednik velikega švicarskega dnevnika »Neue Züricher Zeitung« je poslal upravi Jadranske plovitve pismo, v katerem pravi med drugim: »Strašna katastrofa, ki je doletela več lepi »Karadjordje« me je zelo pretresla. Tudi jaz Vam želim izraziti svoje najprisrčnejše sožalje. Nadejam se, da bo kmalu zopet križarila po modrem Jadranu ta krasna ladja, ki se ji imam zahvaliti toliko lepih uric, ki sem jih preživel na jugoslovanski rivjeri. Niti zavist niti zloba ne bosta mogla odvrniti oboževalcev Dalmacije od nadaljnjih posetov.« Ob koncu svoje pisma nemškega pisma kliče ugleden švicar trikratni »Živijo!« našemu Jadranu v jugoslovanskem jeziku.

Nova luksuzna ladja.

Po katastrofi »Karadjordja« je Jadranska plovitva pospešila gradnjo svoje nove ladje »Prestolonaslednik Petar«, ki bo že prihodnjo sezono predana prometu. Za dovršitev poslednjih del na tem našem novem luksuznem parniku se poteguje več najmodernejših ladjedelnic. Tako je neka nemška tvrdka oferirala, da uredi najmoderneje in najbolj luksuzno to ladjo do 1. oktobra 1931.

Sokolstvo

Iz Murskega sokolskega okrožja

Polletna bilanca prosvetnega in tehničnega dela.

Veliki zletski dnevi so za nami in z njimi prva polovica leta dela v novem Sokolu. Kakor v starem JSS, tako je sokolski pokret v tem okrožju tudi v SKJ v polnem razmahu. Na vidiku so nova društva in čete, ki bodo v najkrajšem času oživele in zasejale sokolsko seme v sedaj mrtvih krajih. Po novi razdelitvi v okrožja se je število društev dvignilo od 7 na 9 in sicer: Ljutomer, Murska Sobota, Križevci pri Ljutomeru, Gornja Radgona, Dolnja Lendava, Beltinci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Veržej in Šalovci. Zemljepisno zavzema Mur. okrožje severni in zapadni del Slov. goric, Mursko polje Prekmurje in celo del Medjimurja, zato je tudi članstvo razen nekaj uradništva po večini iz kmečkih vrst, kar daje posebno kmečko obilje v Sokolstvu. V vseh društvih so se oddelki pomnožili. Vendar pa naša pot še ni povsem uglasena. Nekateri cerkveni krogi se še danes ne morejo uživati v nov položaj in ne ozirajo se n zaakonske predpise ovirajo s protigatitacijo sokolsko državno in posebno za nas važno nacionalno gibanje. Povdarim naj, da je to okrožje ravno na meji proti Avstriji in Madžarski in zato je Sokol prvi poklican braniti naše meje ter širiti jugoslovanstvo v obmejnih pokrajinah.

Sedež okrožja je zibka starega Murskega Sokola — Ljutomer, matice okoliških društev in žarišče sokolske misli v Pomurju. Župa je imenovala naslednjo tehnično in prosvetno okrožno upravo: načelnika br. Lubej Franjo in s. Sketova, podnač. br. C. Hočevnar in s. D. Gruden, taj. in zap. br. Sl. Stopar, poročevalec in okr. prosvetar pisec teh vrst ter vsi načelniki in načelnice okrožnih društev. Na prvi seji, ki je bila 4. maja, se je izdelal program poletnega dela ter so se določili nastopi društev: Sv. Jurij, Beltinci, M. Sobota, Križevci in Ljutomer; vsa ostala društva položijo svoje račune v jeseni.

Tesno s tehničnim delom so vsopredno vršili tudi prosvetariji svoje naloge. Po vseh društvih so bila številna sokolska in znanstvena predavanja, vršili so se sestanki, razgovori, zabave, koncerti in posebno v zadovoljivem razmahu se goji dramatika na naših odrih v Ljutomeru, Soboti, Sv. Juriju in Veržej. Prosvetni zbor društvenih prosvetarjev je na dveh rednih sejah podrobno predelal vse delo po načrtu župnega P. O. V splošnem je v murskem okrožju uspehi zadovoljiv. Zdravo — ar.

Sport

Mednarodni teniški turnir na Semmeringu.

Na velikem mednarodnem teniškem turnirju na Semmeringu sodeluje 117 najboljših igralcev Evrope. Tudi naša država je odlično zastopana, in sicer po Schäfferju in Kukuljeviču v singlu in doublu igra ter Leyrerju v singl partijah; od dam nastopita državna prvakinja ga Gostiša in gdč. Blis.

Rezultati zadnjih dni so naslednji: Schäffer:Kransky 6:1, 6:4; Haberl:Kukuljevič 6:3, 6:3; Leyrer:dr. Helmisch 6:2, 6:3; Blanner:Gostiša 6:4, 7:5; Schäffer-Kukuljevič:dr. Albrecht-Balacz 4:2, 6:2; Neppach-Bell:Gostiša-Kukuljevič 7:5, 6:2.

Teniški turnir v Čakovcu.

V Čakovcu se odigra v nedeljo, dne 20. tm. medklubski teniški turnir ISSK Maribor:SK Čakovec. Barve ISSK Maribora bodo zastopali naslednje gospodje: Gasparin, Bergant, Voglar, Mešiček, Fabjan in Babič. Moštvo odpotuje ob 5. zjutraj.

Lahkoatletski svetovni rekordi.

Mednarodna federacija za lahko atletiko je izdala na kongresu v Berlinu uradno listo do 30. maja 1930 priznanih svetovnih rekordov. Po številu rekordov vodi Amerika. Atleti U. S. A. imajo 15

rekordov, sledi Finska z 10, dalje Nemčija 5, Švedska 3, Anglija in Danska 2 in Avstralija, Francija, Haiti, Italija ter Švica po enega.

Izmed posameznikov ima največ rekordov čudo tekačev Nurmi. O njemu so splošno pisali, da med ljudmi nima nasprotnika, edini resni nasprotnik je ura. Znano je, da teče Nurmi vedno z uro v roki in regulira po kazalcih svoj tempo. Nurmi nima danes samo večino rekordov na daljših progah v metrih, on je tudi rekorder v yardih, kar pa v naši listi ni navedeno.

Poleg uspeha navajamo tudi letnico, ko je bil rekord dosežen. Tek: 100 m Paddock (USA) 10.4 (1921); 200 m: Locke (USA) 20.6 (1926); 300 m: Paddock (USA) 33.2 (1921); 400 m: Spencer (USA) 47 (1928); 500 m: Tavernari (Ital.) 1.03 (1929); 800 m: Martin (Francija) 1:50.6 (1928); 1000 m: dr. Peltzer (Nemč.) 2:25.8 (1927); 1500 m: dr. Peltzer (Nemč.) 3:51 (1926); 3000 m: Nurmi (Fin.) 8:20.4 (1926); 5000 m: Nurmi (Fin.) 14:28.2 (1926); 10 km: Nurmi (Fin.) 30:06.2 (1924); 15 km: Nurmi (Fin.) 46:19.6 (1928); 20 km: Sipilä (Fin.) 1:06:29 (1925); 25 km: Harper (Angl.) 1:23:45.8 (1928); 30 km: Sipilä (Fin.) 1:43:07.8 (1928); 1 ura: Nurmi (Fin.) 19.210 km (1928); 4×100 m: Nemčija 40.8 (1928); 4×200 m: S. C. Charlottenburg 1:05.8 (1929); 4×400 m: USA 3:13.4 (1928); 4×1500: Turun Urh. (Fin.) 16:11.4; 4×800: Boston A. A. 7:14.4 (1926); 110 m zapr.: Wennström (Šved.) 14.4 (1924); 200 m zapr.: Brookins (USA) 23 (1924); 4000 zapr.: Taylor (USA) 52 (1928); 5 km hoja: Razmussen (Dan.) 21:59.8 (1918); 10 km hoja: Razmussen (Dan.) 45:26.4 (1918); 25 km hoja: Schwab (Švica) 2:05:12.2 (1927); 1 ura hoja: Lerner (Angl.) 13.275 km (1905); skok v višino brez zaleta: Goehring (USA) 167 cm (1913); skok v višino z zaletom: Osborn (USA) 203 cm (1924); skok v daljavo brez zal.: Ewry (USA) 347 cm (1904); skok v dalj. z zal.: Cator (Haiti) 793 cm (1928); troskok: Winter (Avstral.) 15.525 (1924); skok ob palici: Barnes (USA) 430 (1929); kroga: Hirschfeld (Nemč.) 16.045 (1928); disk: Krenz (USA) 49.90 (1929); kopje: Lundquist (Šved.) 71.01 (1928); kladivo: Ryan (USA) 57.77 (1913); desetboj: Jrijöla (Fin.) 8052.290 (1928).

Sodniška sekcija, službeno.

V nedeljo, dne 20. tm. sodijo sledeči gg. sodniki:

ob 9.30 na igrišču SK Železničar prijateljska tekma rezerve »Rapid«: »Železničar« gosp. Vesnaver;

ob 15.30 na igrišču SK Rapida old boys tekma »Rapid«:GAK (Gradec) gosp. Nemeč;

ob 17.30 na igrišču SK Rapid: prijateljska tekma »Železničar« I: »Rapid« I gosp. Mohorko.

SK Železničar, nogometni odsek.

Radi tekme z Rapidom morajo biti v nedeljo ob 9. sledeči igralci v garderobi: Antoličič, Borovka, Čiček, Glavič, Golinar, Horaček, Jančič, Kositer, Lorber, Pišof in Urbančič; rez. Smeh in Zgonc. Popoldne ob 16.30 pa sledeči igralci: Bačnik I in II, Bauer, Frangeš, Heller, Kohout, Konrad I in II, Mahajnc, Ronjak in Wagner. Načelnik.

Masarykov predor — najdaljši v ČSR.

V nedeljo so bila zaključena dela pri prodiranju terena na železniškem predoru na progi Handlova - Horna Štubnja. Predor, ki se bo imenoval po predsedniku republike, gradi že tri leta sem 1200 delavcev ter je dolg 3020 metrov. To bo najdaljši železniški predor ČSR. Za razstreljevanje skalnatega terena so porabili silno množino 90 vagonov dinamita, za zidarska dela pa 900 vagonov cementa. Doslej je bil najdaljši železniški predor ČSR 2421 metrov dolgi Stefanikov predor.

Pol milijona gostov v češkoslovaških kopalščih.

Te dni je drž. statistični urad izdelal statistiko obiska češkoslovaških kopalšč, ki kaže, da je samo 10 največjih kopalšč (Karlove Vare, Marijanske Lazne, Františkove Lazne, Piešťany, Spindlerjev mlín, Luhadovice, Trenčianske Toplice, Jachymov, Teplice-Sanov in Prácheň) obiskalo lani 463.982 oseb, od teh 337.629 tujcemcev. Tudi letošnji obisk prav nič ne zaostaja za lanskim.

K. M. Čapek - Chodí

Jindri

Roman — Iz češčine prevedel dr. Fran Bradač.

16

IV.

Jindřich Pavák se bori za svoje očetovske pravice.

Nepozvan, pa tudi neodklonjen je šel Jindřich Pavák kakor po nemem dogovoru s svojim sinom in njegovim očmom.

Vsi trije — žebjar je godrnjal neprestano — so stopili skozi vrata razsežnega dvorišča, ki je bilo kakor majhen trg, ker je gledalo nanj nekoliko pročelij starodavnih hiš, čisto samostojnih. Množine stvari in ljudi na njem se ni dalo takoj pregledati, toda stvari in ljudje so bili videti kakor odpadki, nekako že med najzadnje zavrženo šaro.

Na sredi je stala prostorna kolnica na zidanih stebrih, polna starega železa in pločevinastih odstrižkov, ki jih je rja na kosce izžrla; zraven tega ogromna zbirka starih pečnic od peči in štedilnikov morda iz mnogih hiš, ki so jih v bližini podrli, star voz »parizar« pravadnega sestava, z golimi rebri brez plah, s kolesi v tla zaritimi, kup ostankov starih slamic, ki jih je nasula cela okoliška generacija, da jih odstopi vozni konjem, za katere so stiskali in vezali seno v enem izmed pritrilnih skladišč, prepreženih s pajčevinami, polnih prahu, debelega kakor odeja, zagonetna črna grmadna, ki je pripuščala sum, da se izdeluje tukaj v sredini Prage gnoj; gaj kopriv, eksotično bujnih, razna globoka podstrešja, iz katerih se noč niti podnevi ne gane, oblegla mačka, kakor da so se zaredili molji na njej, otroci kakor v najdenišnici, starih ljudi kakor v hiralnici, na klopih ob zidovih, ki so napuhli od stoletnega beljenja njihovih pravadnih okraskov, vhodil, podobni odprtina duplin — in sredi vsega tega mogočen steber oblokastega drevesa, ki razpenja svoje črne veje kakor rebra gotiškega obloka, in visoko na njih najsvetlejšee zelenje številnih cvetnih grozdov.

Jindřich Pavák je preletel vso to puščavo z enim samim pogledom, toda prav tale svetli oblok oblokastega drevesa je dvignil njegove oči sam po sebi kvišku. Toda čeprav je njegovo srce bilo presunjeno in vkovano od dogodka, ki je bil smerodajen za njegovo življenje, mu je vendar prišlo na misel, da staro drevo vrača s tem bujnim zelenjem čez strehe nasmeh svojim tovarišem na Letni in na Petfinu.

Stisnil je roko svojemu fantu, ki ga je poznal komaj četrt ure, in si mislil:

»Le proč odtod, in sicer čim prej!«

Stopil je za Jindro in njegovim rednikom skozi enega od teh hišnih vhodov, ki je bil podoben petstokrat povečani mišji luknji; vse od globoko razritega kamenitega praga do stropa, na črno izglajenega, je kazalo, kakor da se je nekoč v davni v to zidovje nasilno vgnezdila umazana sodrga in da si je svoja stanovanja polagoma izdolbla in jih po stoletjih zapustila svojim dedičem, neštevilnim kakor v izumirajočem mravljišču.

V slamnati štorji, pribiti na nizkih vratih hodnika,

je tčkal globoko okvirček in v njem je bilo čitati pod steklom na črni podlagi fantastično okrašene zlate besede:

ARTUR SYC,
žebjarstvo.

Stanovanje Arturja Syc je bilo razdeljeno s steklenimi vrati na dvoje, v črno delavnico in v sobo, katere nečisto bedo je zakrival mirosrčno proti vlažnemu vrtu živ ornament gostega vejevja, ki je odprto okno takorekoč zazidavalo in cedilo zeleno svetlobo v sobo.

V sobi v zibeli je plakalo dete in svojeglavno, silno večalo; dva čisto majhna dečka, eden še v sukni, sta ga spremljala s peklenskim razbijanjem po pokrovcih.

Brž ko so vstopili, je skočil Jindra k zibelki in jo je razgugal in jedva jo je premaknil, je utihnilo dete.

Žebjar Syc je stopil k majhnemu ognjišču v kotu delavnice, iztegnil roko nad kupček oglja na njem, zamračil čelo in rekel:

»Potem naj človek ne...«

In takoj je začel z ного poganjati meh; ognjišče je bilo skoro ugasnilo.

In kakor da ni tu še enih oči, se je spravil mojster takoj na žeblje in jih koval z briljantno virtuoznostjo iz rdeče žarečih žic, da so se kar usipali.

Pri tem je nabiral sapo skoro v istem tempu kakor njegov meh.

Ko je Jindra zazibal dete, je stopil naglo v delavnico in pograbil očetovo roko s tako kretnjo, kakor bi ga hotel odpeljati proč in kakor bi hotel reči:

— Pojdiva, midva tu nimava nič več opraviti!

Toda Pavák je tokrat stresel Jindrovo ročico iz dlani in hrupno vprašal:

»Ali nimate nekje fotografije rajneke?«

»Jindra, pojdi in vzemi mamo z zida,« je rekel, ne da bi žebli prenehali kapati iz žebljovnice.

Jindra je skočil in prinesel zaprašeni in od muh onesnaženi okvirček z vizitno fotografijo.

Ni bilo najmanjšega dvoma, to je bila Nekuševa Boženka...

Seveda, čisto druga nego takrat, ko se je vozil z njo pred desetimi leti na zlete. Ne le, da je bilo po nežnosti dekliškega razcveta, slika je pričala o več nego predčasnem postaranju, posebno milo so gledale s slike na nekdanjega ljubčka res mučeniške oči in gubici od ustnih kotičkov k bradi, čudno nesimetrični, sta bili prej močni črti nego gubici...

»To je ona,« je rekel Jindřich Pavák bolj zase, »zmeta je popolnoma izključena... Ampak to je grozno, te gube...« in s palcem in kazalcem je zarisal od ust do brade strašne gube Boženčine slike.

Syc se je ozrl nanj čez očali in zagodrnjal:

»Jindra, skoči po mater v Kotce, naj počaka kdo pri škarpah namesto nje, da imamo gosta in da mora biti tukaj, pa če bi šila padala.«

Jindra je zbežal in njegovemu očetu je odleglo, ko je slišal, da je Syc vdružil oženjen in da so ti trije najmanjši najbrž otroci njegove druge žene.

»Mislite ti gubi?« je ponovil žebjar, ko sta bila sama, pristopil k Paváku in pogledal na sliko:

»Da da, ti gubi na bradi!« in zasmejal se je s čud-

nim smehom brez smeha.

»To se tako pravi, gube,« je nadaljeval, »samo da med gubami in gubami je včasih razlika, nekaterih gub ne napravi starost, in take imajo potem tudi mlajši povoh, včasih je to lahko morda tudi kaka globlja bolezen, ne?«

Syc se je neverjetno razžalostil.

Bilo ji je devetnajst let, ko je...«

In naglo je Syc zarohnel:

»Tega še ni bilo dosti, da je v tole zašla, morala je napraviti še to neumnost, da si je vzela takega moža, kakor sem jaz... Ali ni to komedija za krajcar? Ampak še tega menda ni bilo zadosti, moral je priti fant poprej na svet, njena mati je morala zašpekulirati pri tirolskih jabolkah en sam božič tri tisoč, morala je ostati tukaj sama z otrokom v največji revščini, da se je lahko reklo, da je žebjar Artur Sejc zanjo še izborna partija. Le kar je res!«

Govoril je vedno v tonu »komedije za krajcar«, a na koncu se je spustil v trpek smeh in ta je razvnel v njegovih nadasušljivih prsih neutolažljiv kašelj:

»Saj jaz vas vendar dobro poznam... dragi gospod,« je raztegnil žebjar roke pred Pavákom, zakašljaval in nadaljeval: »saj sem vas poznal... precej, ko sem vas pošteno pogledal... jaz sem vendar hodil za vami vsak večer... ko sta se vodila z Boženko... saj sem bil vendar pri njeni materi kot rokodelec na prenočišču... in to vam moram reči, gospod Pavák, da sem nosil za vas pilo s seboj, nabrušeno kakor šilo in ko je to počilo, pri moji duši, kakor stojim tu pred vami... dobili bi bili od mene, ko bi se ne bila za vami zemlja udrla, če bi vas bil zasačil...«

Na tej z velikim trudom govoreči in kašljajoči možki podrtiji ni bilo sicer ničesar, kar bi pričalo o tisti grozi v minulosti in bi jo verjetno potrjevalo, samo Syčeve oči in njihov divji in še danes neizrečeno sovražni pogled ni puščal v Jindřichu Paváku najmanjšega dvoma, da bi bil čisto gotovo izvršil svoj naklep.

Pristopil je zopet k svoji žebljovnici, vzel kladivce, udaril z njim po kopici izdelanih žebeljev, toda takoj se je umiril in začel zopet pihati na ognjišče in kmalu so se zopet usipali žebli izpod njegove roke.

Pavák je sedel, držeč v roki okvirček s fotografijo in ni znil besedice. Bilo mu je težko, težko!

Šele zdaj je popolnoma razumel Boženčine oči in njihovo zagrobno očitanje, fotografovano kakor nalašč zani, pojasnilo njenega surovega moža je izdalo za cel zvezek, drugi in zadnji del njenega romana, kojega prvi del je seveda poznal natanko.

Tale nadasušljivi škraj je ljubil njegovo sladko Boženko in on je s Pavákov pomočjo dosegel, da je postala dostopna njegovi pohotnosti. Kako bedna je morala biti na konec, da je postala njegov plen!

Da, njen mož je spadal k brezčasni vrsti ljubčkov naslednikov, številnejši, nego bi se kdo nadejal, kateri jemljejo, ker se ne morejo polastiti ljubljence, nahajajoče se ravno v objemu srečnejšga tekmeča, za ljubo to, kar je ostalo, toda gorje temu še krasnejšemu ostanku! Nezadovoljni z njim, se maščujejo nad njim za to, za kar je bil prikrajšan, in trikrat gorje, ako živi tekmečev otrok!

Jindřich Pavák se je moral premagovati, da ni skočil in se vrgel na očma svojega sina.

Sodarske predmete

naročite pri produktivni zadrugi sodarskih mojstrov v Mariboru, Narodni dom. 2052

Prodaj čebele,

7 družin in več praznih panjev in krašen paviljon za 9 družin. Ivan Pirc, Maribor, Betnavska cesta 1. 2026

Za potovanje:

potne kovčke in torbe, v veliki izbiri od navadne do najfinejše vrste. Kovčeki za auto in kolekcijo vzorcev po naročilu. I. Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 1763

Lepo meblvano sobo

nasproti parka s separiranim vhodom oddam boljši oseb. Naslov v upravi lista. 2023

Stanovanje

sobo in kuhinjo, iščem. Cenj. ponudbe pod »Mir« na upravo.

Otomana.

(divan), lepa, Din 430 in bela kuhinjska kredenca ceneno na prodaj. Židovska ulica 4. 2037

Mlajši trgovski pomočnik

išče službo v trgovini mešanega blaga. Zmožen slovenskega in nemškega jezika. Nastopi s 1. avgustom. Naslov v upravi lista. 2033

Sobo s štedilnikom

oddam v stari Magdalenski ulici eni ali dvema, toda samo mirnima osebam. Pojasnila daje uprava »Večernika«. 2042

Pozor!

Prodaj radi selitve konje, vozove z vsem inventarjem. Naslov se izve pri g. brivcu Pircu v Cvetlični ulici. 2031

Iščem

1 do 2 sobno stanovanje. Plačam točno. Zalokar, Smoletova ulica 8. 2029

Kupim takoj

razno pohištvo, nihalno uro, šivalni stroj, moške obleke, čevlje, damsko kolo. Plačam v gotovini. Pismene ponudbe na M. Makor, Maribor, Ruška cesta 35. 2038

Stole vpletam

s prvovrstno trstiko in sprejemam v popravilo vsakovrstne košare in sita. Josip Antloga, košarski in sitarski mojster, samo Trg svobode, zraven mestne tehtnice. 529

Fotomaterij kupujejo pri strokovnjaku.

Dospeli novi aparati in potrebščine 100 gaslicht-kart od 30 Din naprej. — Fotomeyer, Gosposka 39. 1935

Sobo in črkostikanje,

barvanje fasad izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. IX

Gramofone

popravlja najbolje in najceneje mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ulica, 14. 602

Koncert

v nedeljo, dne 20. julija 1930

v gostilni Tomše v Pekrah

Toči se prvovrstno pekarsko vico po 14, 16, 18 in 20 Din liter. Ocvrti piščanci po 28 Din

Juristi pozor!

Izšla sta Zbirke zakonov snopič 40 in 41:

Konkurzni zakon . . . . . Din 36.—, vezan v platno . . . . . Din 43.—
Zakon o ustroju vojske . . . . . Din 50.—, vezan v platno . . . . . Din 62.—

Naročite jih takoj pri

Tiskovni zadrugi v Mariboru, Aleksandrova 13.